

Hulp bij terugkeer

In de vorige paragraaf is de rol van IOM aan de orde geweest. Hieronder volgt een korte toelichting op de taken van de IOM. IOM Nederland voert verschillende programma's en activiteiten uit, zoals:

- het assisteren bij de komst van vreemdelingen naar Nederland in het kader van gezinshereniging en bij uitgenodigde vluchtelingen;
- het geven van informatie aan vreemdelingen over de mogelijkheden tot hervestiging in een ander land;
- het assisteren bij de toelatingsprocedures van het land van bestemming in geval van kansrijke situaties;
- coördinatie van de uitvoering van het 'Return and Emigration from Aliens from the Netherlands'-programma (REAN)⁴.

In dit kader is de assistentie die IOM verleent bij terugkeer het belangrijkste. Hulp bij terugkeer valt onder het REAN-programma dat gericht is op een humaan en effectief beleid voor de terugkeer of hervestiging van bepaalde categorieën vreemdelingen. Het REAN betreft een niet nationaliteitsgebonden regeling, waarbinnen de vreemdelingen de volgende hulp wordt geboden: voorlichting over de hulp bij terugkeer of hervestiging, assistentie bij het verkrijgen van reisdocumenten, vliegtickets voor de (terug)-reis, zonodig kortstondig onderdak in afwachting van het vertrek, begeleiding bij uitreis uit Nederland, opvang bij aankomst in het land van herkomst in het geval van terugkerende alleenstaande minderjarige asielzoekers, middelen voor binnenlands transport naar de eindbestemming en een eenmalige ondersteuningsbijdrage voor de eerste periode van verblijf na terugkeer. De ondersteuning geldt voor vreemdelingen die op grond van de vreemdelingenwetgeving niet in Nederland mogen blijven of daartoe nog in procedure zijn en die wensen terug te keren naar hun land van herkomst en voldoen aan onderstaande voorwaarden:

- de aanvrager is geen onderdaan van de Europese Unie;
- de aanvrager wilde zich in Nederland vestigen;
- de aanvrager is nog niet of niet meer in het bezit van een verblijfsvergunning;
- de aanvrager kan de reis zelf niet bekostigen;
- de vreemdelingendienst heeft nog geen uitzetting geregeld;
- de aanvrager is in het bezit van een geldig reisdocument (paspoort of laissez passer).

IOM kan geen reisdocument regelen. Wel kan IOM de aanvrager informeren over de manier waarop een reisdocument kan worden aangevraagd. Daarnaast heeft de Nederlandse overheid,

Adressen op 1 januari 2002

IOM districtskantoor Noord
p/a AZC Drachten
Noorderend 2
9207 AL Drachten
Tel 0512-544439
Fax 0512-545213
districtnorthnl@iom.int

IOM districtskantoor Oost/Midden
p/a OC Zwolle
Dr. Spanjaardweg 29
8025 BT Zwolle
Tel 038-4290541
Fax 038-4265873
districteastmiddlenl@iom.int

IOM districtskantoor West
p/a VluchtelingenWerk
Amsterdam
Nieuwe Looiersdwarstraat 9
1017 TZ Amsterdam
Tel 020-489 20 04
Fax 020-489 20 05
districtwestnl@iom.int

IOM districtskantoor Zuid
p/a OC Eindhoven
Oirschotsedijk 25
5657 AD Eindhoven
Tel 040-2620871
Fax 040-2624526
districtsouthnl@iom.int

Meer informatie

Indien u na het lezen van deze brochure nog vragen heeft, kunt u zich wenden tot onderstaande instanties:

Algemene informatie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Coördinatie Integratiebeleid
Minderheden
Tel secretariaat 070-4266298

Informatie over hulp bij terugkeer en hervestiging

IOM Nederland
Tel.nr. 070-3181500
www.iom-nederland.nl
missionthehague@iom.int

Informatie over trajectbegeleiding
FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling
Tel 030-2974321
www.forum.nl

Informatie over de Vreemdelingenwet 2000

Ministerie van Justitie
Directie Voorlichting
Afdeling In- en externe communicatie
Tel 070-3706850
(ma t/m vr 09.00 - 15.00)
www.minjust.nl
voorlichting@best-dep.minjust.nl

Informatie over de asielprocedure

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)
Afdeling Communicatie
Tel 070-3703124 of 070-3703144
www.immigratiedienst.nl
voorlichting@immigratiedienst.nl

in de vorm van doelgroepgerichte terugkeerprogramma's voor enkele nationaliteiten en gebieden van herkomst, aanvullende voorzieningen gecreëerd ter ondersteuning van de herintegratie van terugkeerders. Het gaat hierbij onder meer om additionele voorzieningen in herkomstlanden van belang voor de herintegratie, alsmede faciliteiten bij het leggen van contacten met lokale instanties. Voor een actueel overzicht van doelgroepen waarvoor deze aanvullende voorzieningengelden, kan contact opgenomen worden met IOM of de website worden geraadpleegd.

Als iemand gebruik wil maken van hulp bij vertrek, dan kan men contact opnemen met een districtskantoor⁵. Hiervoor kan een afspraak worden gemaakt met een districtmedewerker of het spreekuur van een districtkantoor en/of spreekuurlocatie worden bezocht.

⁵ Adressen zie deze brochure. Voor informatie over spreekuren: www.iom-nederland.nl. E-mail: missionthehague@iom.int (algemeen) of nlprogrammes@iom.int (REAN-programma).

Colofon

Tekst
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden

redactie, productiebegeleiding en druk
Stimio Consultants Drukwerk & Design bv
basislayout
Aad Derwort
dtp & vormgeving
Stimio Consultants Drukwerk & Design bv i.s.m.
Dickhoff Design bv

Den Haag
Oktober 2001

Één of meerdere exemplaren kunt u aanvragen bij
Stimio Consultants Drukwerk & Design bv
fax 0345 569825, e-mail post@stimio.nl
Aan de informatie in deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Wet Inburgering nieuwkomers

Gevolgen van de Vreemdelingenwet 2000 voor het inburgeringsprogramma

Terugkeer en trajectbegeleiding

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

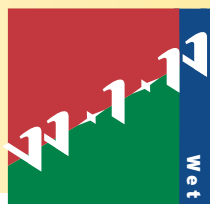
De informatie in deze brochure is bedoeld voor zowel de ambtenaar die het inburgeringsonderzoek verricht als de trajectbegeleider. Aangezien deze beide functies in sommige gemeenten worden uitgevoerd door dezelfde persoon, is ervoor gekozen de informatie te bundelen en op te nemen in één brochure.

De Vreemdelingenwet 2000

Op 1 april 2001 is de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000) in werking getreden. Met deze nieuwe wet wordt onder andere beoogd het aantal procedures te verminderen en mede daardoor de proceduredtijd te verkorten. Het belangrijkste verschil ten opzichte van de situatie vóór 1 april, is dat nu sprake is van een volgtijdelijk vergunningensysteem¹ waardoor iedere toegelaten asielzoeker dezelfde verblijfsvergunning voor bepaalde tijd (VBT) asiel krijgt. Deze vergunning wordt verleend voor een periode van drie jaar, maar kan tussentijds worden ingetrokken. Personen die zijn toegelaten in het kader van gezinsvorming of gezinshereniging met een houder van een VBT of Vergunning Onbepaalde Tijd (VOT) regulier, komen in aanmerking voor een VBT regulier. Personen die zijn toegelaten in het kader van gezinshereniging met een houder van een VBT asiel kunnen zelf in aanmerking komen voor een VBT asiel, indien zij gelijktijdig met de hoofdpersoon zijn ingereisd danwel drie maanden nadat aan de hoofdpersoon een VBT asiel is verleend. Meer informatie over de achtergrond en de gevolgen van de Vreemdelingenwet 2000 kunt u vinden in de brochures van het ministerie van Justitie².

De verplichting tot inburgering heeft haar basis in de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN), die op 30 september 1998 in werking is getreden. Nieuwkomers zijn verplicht een inburgeringsprogramma te volgen, dat in overleg met hen door de trajectbegeleider wordt vastgesteld.

In deze brochure wordt kort ingegaan op de veranderingen als gevolg van de Vreemdelingenwet 2000, die van belang zijn

voor de ambtenaar die het inburgeringsonderzoek verricht en/of de trajectbegeleider. Het gaat dan met name om de gevolgen voor de uitvoering van het inburgering, het terugkeerperspectief in het inburgeringsprogramma en hulp bij terugkeer.

Doelgroep van de WIN

Het in de Vreemdelingenwet 2000 opgenomen vergunningensysteem heeft tot gevolg dat iedere houder van een VBT asiel en de meeste houders van een VBT regulier onder de werking van de WIN zijn gebracht. Hiertoe is de omschrijving van de doelgroep onder de WIN gewijzigd in de Invoeringswet behorend bij de Vreemdelingenwet 2000.

Het betekent dat ook diegenen die worden toegelaten wegens de algehele situatie in hun land van herkomst (de voormalige VVTV-ers) vanaf 1 april 2001 onder de doelgroep van de WIN vallen.

De verplichting tot inburgering vervalt op het moment dat de VBT, hetzij asiel, hetzij regulier, wordt ingetrokken of niet wordt verlengd. Ingevolge het overgangsrecht van de Vw2000 zijn de vergunningen van vóór 1 april 2001 van rechtswege omgezet in de vergunningen nieuwe stijl. De VVTV is per 1 april 2001 van rechtswege omgezet in een VBT asiel met behoud van de geldigheidsduur.

Het inburgeringsprogramma

Als gevolg van de invoering van de Vreemdelingenwet 2000 treden er enkele wijzigingen op in het inburgeringsprogramma.

Doelgroep van de WIN

Nieuwkomers met een VBT asiel of VBT regulier zijn op grond van de WIN verplicht om zich te melden voor een inburgeringsonderzoek.

Met de invoering van de Vreemdelingenwet 2000 is de codering van de verblijfstitel in de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) aangepast.

Deze nieuwe codering maakt het mogelijk om de doelgroep van de WIN te bepalen aan de hand van de GBA.

De 'Handreiking Identificatie Nieuwkomers' die u eind 1999 heeft ontvangen, wordt momenteel aangepast aan de nieuwe codering in de GBA. Deze aangepaste handreiking kunt u bestellen bij Stimio BV.

Het inburgeringsonderzoek

Niet iedereen die een VBT asiel krijgt, zal uiteindelijk in Nederland mogen blijven. De vergunning kan gedurende een periode van drie jaar, gerekend vanaf de datum van vergunningverlening, worden ingetrokken of niet worden omgezet in een VOT asiel. Dit geldt ook voor -eventuele- gezinsleden. Dit systeem heeft in principe tot gevolg dat houders van een VBT asiel verplicht worden aan een inburgeringsprogramma deel te nemen, terwijl de kans aanwezig blijft dat zij op enige tijd zullen moeten terugkeren naar het land van herkomst.

De ambtenaar die belast is met de uitvoering van het inburgeringsonderzoek moet de nieuwkomer hiervan op de hoogte stellen. Tijdens het intake-gesprek dienen in ieder geval onderstaande aspecten aan de nieuwkomer gemeld te worden:

1. het inburgeringsprogramma geeft de betrokkene de mogelijkheid om een zelfstandig bestaan op te bouwen in de tijd dat men in Nederland verblijft;
2. de betrokkene moet er rekening mee houden dat op enige tijd de vergunning kan worden ingetrokken of niet worden omgezet;
3. indien de vergunning wordt ingetrokken terwijl het inburgeringsprogramma nog wordt gevolgd, stopt het programma en moet de betrokkene zich gaan voorbereiden op de terugkeer;
4. het volgen van een inburgeringsprogramma is geen argument in het beroep tegen de intrekking of niet-verlenging van de vergunning.

Als uit het inburgeringsonderzoek blijkt dat de vergunninghouder een (deel van het) inburgeringsprogramma moet volgen, wordt het reguliere inburgeringsprogramma gestart.

Stopzetting inburgeringsprogramma

Indien de VBT asiel of VBT regulier niet wordt omgezet in een VOT, of wordt ingetrokken terwijl de vergunninghouder op dat moment nog een inburgeringsprogramma volgt, wordt het programma gestopt. De betrokkene valt dan immers niet meer onder de doelgroep van de WIN. Gezien de huidige ervaringen is de inschatting dat het merendeel van de vreemdelingen in die gevallen het inburgeringsprogramma al zal hebben afgerond. Om de zelfstandige terugkeer te stimuleren is in het kader van het terugkeerbeleid een aantal maatregelen genomen. Deze ondersteunen de voorbereiding en de heroriëntatie op de terugkeer, de feitelijke terugkeer, de eerste opvang in het land van

³ Internationale Organisatie voor Migratie in Nederland, Postbus 10796, 2501 HT Den Haag, 070-3181500, www.iom-nederland.nl, missionthehague@iom.int.

herkomst en tenslotte het begin van herintegratie in het land van herkomst.

Indien de VBT niet wordt omgezet, of wordt ingetrokken moeten de betrokken instanties (gemeente, Vreemdelingendienst), de betrokkene informeren en doorverwijzen naar de internationale Organisatie voor Migratie³ (IOM) als instantie die voorlichting geeft over en hulp kan geven bij vertrek uit Nederland.

Terugkeerperspectief in het inburgeringsprogramma

Het terugkeerperspectief komt in het inburgeringsprogramma aan de orde tijdens het intake-gesprek en, in het geval van een negatieve beslissing, bij stopzetting van het programma. In het voorgestelde model is er tevens voor gekozen de feitelijke voorbereiding van de terugkeer buiten de bestaande kaders van de WIN te laten plaatsvinden. Die keuze is gebaseerd op de huidige praktijk waaruit blijkt dat de beslissing over een eventuele intrekking dan wel niet-omzetting in het algemeen plaatsvindt na de 18e maand, gerekend vanaf de betrokkene het inburgeringsprogramma dan al hebben afgerond. Wel moet de betrokkene ervan op de hoogte zijn dat de mogelijkheid bestaat dat de VBT asiel kan worden ingetrokken of niet wordt omgezet en dat hij zich daarna moet voorbereiden op terugkeer naar het land van herkomst.

Het zwaartepunt van deze informatievoorziening komt daarom te liggen tijdens de start van het inburgeringsprogramma, namelijk tijdens het inburgeringsonderzoek. Er is niet voor gekozen terugkeer op te nemen in het educatieve deel van het programma, mede vanwege het feit dat in het inburgeringsprogramma geen onderscheid wordt gemaakt tussen VBT-ers asiel en VBT-ers regulier. Dat neemt niet weg dat het terugkeersperspectief wel onderwerp van gesprek kan zijn tussen de trajectbegeleider en de nieuwkomer. De trajectbegeleider is eerste aanspreekpunt en wanneer de nieuwkomer vragen heeft over de procedure kan hij hem doorverwijzen naar Vluchtelingenwerk of - wanneer er sprake is van daadwerkelijke terugkeer - naar IOM.

⁴ Zie voor actuele informatie omtrent het REAN-programma de website van de IOM: www.iom-nederland.nl of neem contact op met een districtskantoor.